

PASIVNA LEGITIMACIJA U SPOROVIMA IZ RADNIH ODNOSA POMORACA

VISOKI TRGOVAČKI SUD
REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. XIV PŽ-3350/00-2 od 9. srpnja 2002.

Vijeće: Zdravko Junačko, mr. sc. Lucija Čimić i Veljko Mudrić

Prvotuženik se u ugovoru o radu sklopljenim s pomorcem pojavljuje u rubrici "poslodavac", ali samo kao drugotuženikov zastupnik, odnosno u svojstvu agenta ("as agent only"), to znači da svog nalogodavatelja zastupa na temelju pisane punomoći.

Prvotuženik kao agent poslodavca ne odgovara za obveze koje proizlaze iz ugovora o radu. Činjenica da je prvotuženik osnivač drugotuženog sama po sebi ne znači da on odgovara za drugotuženikove obveze. Radi se o dvije zasebne pravne osobe koji ne odgovaraju za obveze drugog društva.

Tužitelj S. Š. iz Stona je sa drugotuženikom Atlantic Conbulk Maritime Corporation, Monrovia, Liberia, Dubrovnik sklopio dana 28. srpnja 1996. ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju od sedam mjeseci, te je u svojstvu kormilara ukrcan na brod Konavle. Tužitelj u tužbi navodi da je dana 11. rujna 1996. godine dolaskom broda u luku New Orelans iskrcan s broda bez ikakvog obrazloženja, a na zahtjev zapovjednika broda i to u pratnji američke policije. Tužbom ustaje sa zahtjevom za naknadu nematerijalne štete u vidu pretrpljenog straha i duševnih bolova jer je bez svoje krivnje i bez obrazloženja deportiran iz strane zemlje u pratnji policije. Tužene osobe u sporu su Atlantska plovidba d.d. Dubrovnik kao prvotuženik i Atlantic Conbulk Maritime Corporation, Monrovia, Liberia, Dubrovnik kao drugotuženik.

Prvotuženik se usprotivio tužbenom zahtjevu u cijelosti i istaknuo prigovor promašene pasivne legitimacije jer je tužitelj ugovor o radu sklopio s drugotuženikom, a on je nastupao samo kao agent, nakon čega je tužitelj proširio tužbu i na drugotuženika koji je prigovorio osnovanosti tužbenog zahtjeva u cijelosti.

U provedenom dokaznom postupku, posebno uvidom u ugovor o radu od 28. srpnja 1996. godine sud je utvrdio da se prvotuženik nalazi kao drugotuženikov zastupnik u svojstvu agenta ("as agent only"), da brodara zastupa na temelju pisane punomoći, te je utvrdio da prvotuženik u ime i za račun drugotuženika kao brodovlasnika i brodara obavlja mnoge poslove. Prvostupanjski sud je zaključio da se radi o odvojenim trgo-

vačkim društvima, te da tužitelj nije ni u kakvom pravnom odnosu sa prvotuženikom, već isključivo sa drugotuženikom, pa je u odnosu na prvotuženika odbio tužbeni zahtjev. U pogledu odgovornosti za štetu drugotuženika, prvostupanjski sud je odbio tužbeni zahtjev u cijelosti. Sud je utvrdio kako je tužiteljevo sveukupno ponašanje dalo povoda zapovjedniku za donošenje odluke o iskrcaju u pratnji uniformiranih i naoružanih osoba. Radi navedenog prvostupanjski sud drži upravo tužitelja isključivo odgovornim za eventualno pretrpljenu nematerijalnu štetu, radi čega je prvostupanjski sud (Trgovački sud u Splitu) presudom broj P-1047/97 od 17. veljače 2000. godine odbio tužbeni zahtjev.

Protiv presude žalbu je podnio tužitelj iz svih zakonskih razloga predviđenih čl. 353. st. 1. Zakona o parničnom postupku (NN br. 53/91 i 91/92). Tužitelj, sada žalitelj u žalbi navodi da klauzulu u ugovoru "as agent only" tužitelju prilikom potpisivanja ugovora nitko nije objasnio, osim toga da se radi o tipskom ugovoru, pa se takve odredbe trebaju tumačiti u korist druge osobe, a ugovor je zaključio u dobroj vjeri sa prvotuženikom, radi čega je i slijedila isplata pripadajuće naknade plaće na temelju Kolektivnog ugovora i Ugovora o radu i to 19. veljače 1997. godine, pa zbog toga u odnosu na prvotuženika treba ukinuti pobijanu prvoupansku presudu.

Tuženici u odgovoru na žalbu pobijaju navode tužitelja u žalbi navodeći da je prigovor pasivne legitimacije prvotuženika prvostupanjski sud iz provedenih dokaza valjano utvrdio.

Drugostupanjski sud (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske) odbio je žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga sukladno odredbi čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske utvrdio je da ista nije zahvaćena nekom od bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. stavak 2. Zakona o parničnom postupku na koje sud pazi po službenoj dužnosti.

Uvidom u priloženi Ugovor o radu od 28. srpnja 1996. godine drugostupanjski sud je zaključio kako je pravilno prvosostupanjski sud utvrdio da se prvotuženik (Atlantska plovidba d.d. Dubrovnik) pojavljuje u rubrici poslodavac, ali samo kao drugotuženikov zastupnik i to u svojstvu agenta ("as agent only"), što znači da agenta zastupa na temelju pisane punomoći. Nadalje, prvotuženik je u svojstvu osnivača drugog tuženika, te za drugotuženika kao brodovlasnika i brodara obavlja mnoge poslove, a među njima i popunjavanje posadom. Stoga, drugostupanjski sud zaključuje da iz prvotuženikovih osnivačkih-vlasničkih prava i ovlaštenja prema drugotuženiku nije moguće utvrditi odgovornost prvotuženika za drugotuženikove obveze, jer se radi o dva odvojena pravna subjekta koji ne odgovaraju za obveze drugog društva. Stoga su svi ponovljeni navodi tužitelja u žalbi glede promašene pasivne legitimacije prvog tuženika neosnovani.

U pogledu glavne stvari sud je ocijenio da je tužitelj odbijanjem zapovjednikovog naloga doveo u opasnost sigurnost plovidbe. Zapovjednik broda postupio je u potpunosti u skladu s odredbom čl. 166. st. 1. PZ-a, obzirom da je dužan poduzeti sve mjere za spašavanje osoba i otklanjanje opasnosti, odnosno da je odgovoran za sigurnost broda i reda na brodu (čl. 163. st. 1. PZ-a). Nadalje, navedene radnje zapovjednik broda poduzeo je u skladu s odredbama članka 173. st. 1. a posebno odredbom čl. 175. u svezi čl. 154. PZ-a, prema kojoj odredbi zapovjednik broda ima pravo člana posade broda koji narušava sigurnost plovidbe udaljiti s posla, a prema potrebi, iskrcati ga s broda i vratiti u zemlju.

Stoga je Visoki trgovački sud RH ocijenio da je po pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju odbijanjem tužbenog zahtjeva tužitelja prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo. Iz svih iznesenih razloga Visoki trgovački sud RH temeljem odredbe čl. 368. Zakona o parničnom postupku žalbu tužitelja odbio je kao neosnovanu i potvrdio pobijanu prvostupanjsku presudu.

BILJEŠKA

U tijeku su izmjene i dopune Pomorskog zakonika Republike Hrvatske. Vrlo važne izmjene Pomorskog zakonika sadržane su upravo u definiranju poslovođe broda i poslodavca. Precizno i jasno definiranje poslovođe broda i poslodavca od velike je važnosti za sporove iz radnih odnosa pomoraca. Poslodavac je definiran kao osoba koja je s pomorcem zaključila/sklopila ugovor o radu **u svoje ime**. Upravo u prikazanom sudskom sporu radi se o slučaju da je ugovor o radu zaključen u ime drugotuženog, a putem prvotuženog kao njegovog agenta.

Iako se u ovom sporu ne radi o odgovornosti za štetu zbog tjelesne ozljede, smrti ili narušavanja zdravlja pomoraca, korisno je spomenuti da se za ove slučajeve u izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika predviđa (čl. 52.- izmjena čl. 161.) solidarna odgovornost poslovođe broda i brodara. Poslovođa broda definira se kao osoba koja upravlja poslovanjem i/ili sigurnošću i/ili održavanjem broda ili koja je kao takva navedena u ispravi izdanoj temeljem Međunarodnog pravilnika o upravljanju sigurnošću (ISM Code).

Ovom novelom PZ svakako će se omogućiti viši stupanj pravne zaštite pomoraca u radnim sporovima upravo u slučajevima kada je sporna pasivna legitimacija i krug osoba koje bi trebale biti odgovorne za potraživanja nastala iz radnog odnosa pomorca.

Mr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

*IDENTITY OF THE DEFENDANT IN DISPUTES ARISING FROM
THE CONTRACT ON EMPLOYMENT OF A SEAMAN*

When the first defendant acting only as an agent of the second defendant, signs the contract on employment of the seaman, he is not liable for the obligations arising from such contract

The fact that the first defendant is a founder of the Shipowing Company doesn't mean that he is liable for the obligations of the company.